ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра менеджменту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Психологія влади і субординації в організації»

(Дисципліна блоку «**Психологія в управлінні: інструменти, вплив, трансформація**»)

на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Організаційна психологія»
Спеціальність	С4 Психологія
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Ступінь вищої освіти	Магістр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну, **Чайка І.П.**
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту

Контактний телефон	+38-050-108-00-88
Електронна адреса	nchajca@ukr.net
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	Очна: середа, з 11.00 до 13.00, кафедра менеджменту, ауд. 406 он-лайн: електронною поштою nchajca@ukr.net середа, з 11.00-13.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Сформувати у здобувачів вищої освіти системне бачення психологічних аспектів субординації та ієрархії в організаціях, логіки їх розвитку та механізмів управління в умовах сучасних викликів. Забезпечити формування компетентностей щодо аналізу, адаптації та ефективного використання субординації та ієрархії для підвищення ефективності організаційної поведінки та розвитку організацій
Тривалість	4 семестр, разом 150 годин (лекції 12 год., практичні заняття 28 год., самостійна робота 110 год.)
Форми та методи навчання	Лекції, міні - лекції та практичні заняття з елементами тренінгу в аудиторії та виїзні, самостійна робота поза розкладом
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді з рефератами та їх обговорення; модульне тестування та есе. Підсумковий контроль: ПМК (залік) у формі індивідуального проекту
Базові знання	Наявність знань з менеджменту та психології
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів. ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки. Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.	ІК. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог. ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості. СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах. СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Психологічні основи владних відносин та організаційної поведінки		
Тема 1. Психологічна природа владних відносин: основні поняття та теорії	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	**Обсяг: 15 годин** — *Рефлексивне есе*: Напишіть есе на тему «Моє розуміння владних відносин та їх вплив на моє життя». Розкрийте свої особисті думки та відчуття щодо владних відносин, їх психологічну природу та вплив на ваше життя (5 год) — *Аналіз теорій владних відносин*: Оберіть одну з основних теорій владних відносин (наприклад, теорія соціальної домінації, теорія ресурсної залежності тощо) та проведіть її аналіз. Напишіть самокоментар щодо застосування цієї теорії в реальному житті (5 год)

		— *Огляд наукового джерела*: Оберіть наукову статтю, яка розглядає психологічну природу владних відносин. Напишіть резюме цієї статті та надайте критичний коментар щодо її змісту та висновків (5 год)
Тема 2. Типологія влади та їх вплив на організаційну поведінку	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	**Обсяг: 20 годин** — *Складання аналітичної таблиці*: Створіть таблицю, яка включає типи влади (наприклад, законна, експертна, харизматична тощо), їх характеристики та вплив на організаційну поведінку (6 год) — *Кейс-аналіз*: Опишіть реальний або змодельований випадок впливу певного типу влади на організаційну поведінку. Визначте тип влади, динаміку її впливу, точки втручання та наслідки для організації (7 год) — *Побудова матриці*: Створіть матрицю «Тип влади — рівень впливу на організаційну поведінку» для трьох різних сценаріїв в організації. Проаналізуйте, як різні типи влади впливають на поведінку співробітників та ефективність організації (7 год)
Тема 3. Психологічні аспекти субординації та ієрархії в організаціях	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	**Обсяг: 15 годин** — *Рефлексивне есе:* Напишіть есе на тему «Моє сприйняття субординації та ієрархії в організаціях». Розкрийте свої особисті думки та відчуття щодо ролі субординації та ієрархії в організаційній структурі, їх вплив на вашу поведінку та ефективність роботи (5 год) — *Аналіз психологічних аспектів*: Проведіть аналіз психологічних аспектів субординації та ієрархії в організаціях за обраною методикою (наприклад, аналіз мотиваційних чинників, аналіз стилів керівництва тощо). Напишіть самокоментар щодо результатів аналізу та їх впливу на ваше розуміння організаційної поведінки (5 год) — *Кейс-аналіз:* Опишіть реальний або змодельований випадок впливу субординації та ієрархії на організаційну поведінку. Визначте тип організаційної структури, динаміку впливу субординації та ієрархії, точки втручання та наслідки для організації. (5 год)
Модуль 2. Конфлікти та етика в організаціях		

Тема 4. Конфлікти авторитету: причини, наслідки та методи вирішення	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	**Обсяг: 20 годин** — *Розробка алгоритму:* Розробіть алгоритм моніторингу та дій для виявлення слабких сигналів ризику конфліктів авторитету в обраному сегменті організації. Включіть методи проактивного управління та запобігання конфліктам (6 год) — *Симуляційне завдання*: Опишіть управлінську реакцію на конфлікт авторитету в умовах конкретної ситуації (наприклад, конфлікт між керівником та підлеглим). Оцініть дії та запропонуйте альтернативні рішення (7 год) — *Візуалізація:* Створіть mind map на тему «Мій стиль вирішення конфліктів авторитету». Включіть ключові аспекти вашого підходу до вирішення таких конфліктів та приклади з особистого досвіду (7 год)
Тема 5. Етика влади та відповідальність лідерів в організаціях	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	**Обсяг: 20 годин** — *Інтерв'ю з лідером:* Проведіть інтерв'ю з лідером реальної організації на тему етики влади та відповідальності. Підготуйте список питань, що охоплюють такі аспекти, як особисті цінності лідера, його розуміння етики влади, досвід вирішення етичних дилем та вплив етичних принципів на управлінські рішення. Проаналізуйте відповіді та напишіть звіт з висновками (7 год) — *Дискусія:* Організуйте дискусію на тему «Етика влади та відповідальність лідерів» з учасниками вашої навчальної групи. Підготуйте тези для обговорення та модеруйте дискусію, забезпечуючи активну участь усіх учасників. Напишіть звіт з висновками та рекомендаціями щодо підвищення етичної свідомості лідерів (6 год) — *Розробка етичного кодексу:* Розробіть власний етичний кодекс для гіпотетичної організації. Включіть до нього основні цінності, принципи, стандарти поведінки та механізми забезпечення дотримання етики. Обґрунтуйте вибір кожного елементу кодексу та його значення для організації (7 год)
Тема 6. Формування лояльності у колективі:	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	**Обсяг: 20 годин** — *Кейс-аналіз*: Виберіть реальний кейс з практики, де організація успішно сформувала лояльність у колективі.

психологічні аспекти та стратегії		Проаналізуйте використані стратегії, їхню ефективність та наслідки для організації. Запропонуйте альтернативні стратегії та оцініть їхню можливу ефективність (7 год) — *Візуалізація*: Створіть mind map на тему «Стратегії формування лояльності у колективі». Включіть ключові стратегії, такі як покращення комунікації, мотивація, розвиток корпоративної культури, а також приклади конкретних заходів для кожної стратегії (6 год) — *Дискусія:* Організуйте дискусію на тему «Формування лояльності у колективі» з учасниками вашої навчальної групи. Підготуйте тези для обговорення та модеруйте дискусію, забезпечуючи активну участь усіх учасників. Напишіть звіт з висновками та рекомендаціями щодо підвищення лояльності в колективі (7 год)
ПМК (індивідуальний проект за курсом) – **Стратегія формування етичного лідерства та лояльності в організації** **Назва:** «Модель етичного лідерства та стратегії формування лояльності в організації: дорожня карта розвитку» **Форма:** проєктна робота (10–15 сторінок) **Зміст:** • Опис організації та її поточного стану щодо етики влади та лояльності співробітників. • Аналіз психологічних аспектів владних відносин та їх впливу на організаційну поведінку. • Визначення ролі лідера в реалізації стратегії, комунікаційні підходи та інструменти впливу. • План дій щодо впровадження стратегії та очікувані результати		

Інформаційні джерела

1. Абрамова І.О. Теоретико-методичні засади організаційної поведінки персоналу. *Економічний форум*. 2022. № 1. С. 42-48. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/359206389_TEORETIKO-METODICNI_ZASADI_ORGANIZACIJNOI_POVEDINKI_PERSONALU
2. Васютинський В. Владно-підвладні стосунки як характеристика міжособистісного простору соціальної групи. Психологічні перспективи. 2001. Випуск 1. С. 60-66. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/199237456.pdf
3. Івачевська О. В., Малєєва Н. С., Петренко І. В., Цукур О. Г. Менеджмент соціальних конфліктів: методичні рекомендації / за наук. ред. І. В. Петренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 77 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722666/1/PetrenkoMetRec2020-maket.pdf
4. Кириченко В.В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с. Режим доступу: https://surl.lu/ghpbou
5. Лепейко Т. І., Лукашев С. В., Миронова О. М. Організаційна поведінка : навчальний посібник. Х. : Вид. ХНЕУ. 2013. 156 с. Режим доступу: https://surl.li/rbxsgz
6. Федорчук В.Я. Трансформація владних відносин в українському соціумі під впливом *війни Науковий журнал «Політикус»*. 2024. Випуск 5. С. 120-126. Режим доступу: http://politicus.od.ua/5_2024/19.pdf
7. Чайка І. П. Корпоративна культура як складник маркетингу закладу вищої освіти. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. Випуск 2 (25). С. 304-309. Режим доступу: http://srd.pdaba.edu.ua:8080/bitstream/123456789/5329/1/Chaika.pdf
8. Чайка І. П., Хурса О. В. Удосконалення політики мотивації персоналу підприємства в умовах війни. *Бізнес Інформ* . 2024. № 11. С. 400-405. URL: http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001541930

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.
- Дистанційний курс «Психологія бізнесу під час війни та відновлення», який розміщено в програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (https://el.puet.edu.ua/).
- Мультимедійні презентації лекцій у програмі Power Point.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти.
Роботи, здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Положення про організацію освітнього процесу
Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти
Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості
Політика щодо відвідування.
Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в режимі онлайн.
Політика щодо академічної доброчесності.
Здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, зокрема недопущення академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування під час поточного та підсумкового контролю. Списування під час контрольних робіт і поточних тестів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття. У ПУЕТ діють:
Кодекс честі студента
Положення про академічну доброчесність
Положення про запобігання випадків академічного плагіату
Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:
Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти
Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти
Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти*; інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта)
Політика вирішення конфліктних ситуацій:
Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій
Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену
уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції
Політика підтримки учасників освітнього процесу:
Психологічна служба
Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ
Уповноважений з прав корупції
Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності»

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-3): відвідування занять (9 балів); захист виконаних практичних завдань (7 балів); обговорення матеріалу занять (7 балів); виконання навчальних завдань (7 балів); доповіді з презентаціями та їх обговорення (5 балів); модульний тест (5)	40
Модуль 2 (теми 4-6): відвідування занять (11 балів); захист виконаних практичних завдань (8 балів); обговорення матеріалу занять (8 балів); виконання навчальних завдань (8 балів); доповіді з презентаціями та їх обговорення (5 балів); модульне есе (10) підсумковий індивідуальний проект (10 балів)	60
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали

Форма роботи	Вид роботи	Бали
Науково-дослідна	Участь у студентський олімпіаді, гуртку тощо	10

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 10 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням навчальної дисципліни